

SAARELAISTEN SANOMAT

Saarelaisten sukuseuran tiedotuslehti 2/2018

- * Sukupäivät Kolilla 2018 s. 5
- * Teron äkkilähtö Kolille s. 8
- * Muistoja Juankoskelta s. 10
- * Nuorelle ilmainen ainaisjäsenyys? s.11
- * Mikko Malinen esittäytyy s. 12
- * Eino Saarelainen in memorial s. 13

Hallitus:

Kalevi Saarelainen, pj. Ruonasalmentie 10 b as 3, 00830 HELSINKI,
puh. 0400 467003 *kalevi.saarelainen@herdesign.fi*

Mikko Malinen, (varapj.) Kirkkokatu 16 C 23, 80100 JOENSUU,
puh. 040 823 6343, *mikko.i.malinen@gmail.com*

Olavi Martikainen, Ulappasaarentie 2 C 62, 00980 HELSINKI,
puh. 040 543 9764, *olavi.j.martikainen@gmail.com*

Jouko Saarelainen, Korpisalontie 195, 71520 KAISLASTENLAHTI,
puh. 0400 185 624, *jouko.saarelainen@dnainternet.net*

Riitta Saarelainen, Visatie 16 B 15, 04260 KERAVA
puh. 044 556 3474. *riitta.saarelainen@elisanet.fi*

Seija Saarelainen, Eerontie 3 A 7, 81720 LIEKSA,
puh. 050 356 0815. *seija.saarelainen1@luukku.com*

Veijo Saarelainen, Porkkatie 7 C 16, 80230 JOENSUU,
puh. 0400913585. *veijo.saarelainen@wippies.fi*

Raimo Soininen, Kivimäentie 8, 13880 HATTULA,
puh. 040 595 2322. *raimosoininen3@gmail.com*

Marjatta Törhönen, Koulukatu 7, 75500 NURMES,
puh. 040 829 4819, *marjatta.torhonen@gmail.com*

ASIAANTUNTIJAJÄSENET

Olavi Saarelainen (2. kunniapj.), Uuhikuja 3 B 9, 70780 KUOPIO,
puh. 0400 718 563. *olavi.saarelainen@gmail.com*

Seppo Saarelainen (1. kunniapj), Rönöntie 15 C 13, 70100 KUOPIO,
puh. 0500 279 545, *seppo.saarelainen@betonimestarit.fi*

Toiminnantarkastajat:

Pirjo Ruuska, Mustalammintie 3, 43500 KARSTULA,
puh. 040 715 7211. *pirjo.ruuska@epira.fi*

Anita Saarelainen, Muhoksentie 9, 43500 KARSTULA,
puh. 0400 599 090, *anita.saarelainen@hotmail.com*

Varalla:

Johannes Salminen, Suurpäänkatu 13 C 37, 20610 TURKU,
puh. 0400 199 581

Anna-Leena Pylkkönen, Urheilukatu 25 B 14, 81700 LIEKSA,
puh. 0400 828 611

Saarelaisten Sanomat 2/2018

Päätoimittaja: Kalevi Saarelainen
Toimitus ja taitto: HALLITUS/
Veijo Saarelainen, avustajina jäsenistö.
Paino: Grano Oy Joensuu
Painos 340 kpl **ISSN 2342-2289**

Jatkuvuuden haasteet

Sukuseuratoiminnassa on luonnollista, että katseet suuntautuvat sukujen jatkumoa tarkasteltaessa taaksepäin, onhan meistä itse kukin kiinnostunut kuulemaan oman sukunsa esivanhemmista ja sukulaisuussuhteista. Tähän Saarelaisilla onkin erinomaiset mahdollisuudet jo nyt, kun käytössämme ovat Olavi Martikaisen pieteetillä suoritettut sukututkimukset ja niiden pohjalta julkaistut Saarelaiten sukukirjat ”Ei oikeutta maassa saa...” ja ”Juuret Pielisen Karjalassa”. Kaiken lisäksi Olavin toimesta on vielä koottu mainio kokoelma suvun valokuvia, josta on toimitettu uusiin julkaisu ”Saarelaiten valokuvakirja”.

Sukuseuran tilannetta on tullut aika tarkastella toiselta-kin suunnalta, kun valmiina on kaikki oleellinen, mitä sukuseurassa ensisijaisesti kaivataan, eli tietoa suvusta ja sen jäsenistä.

Pitäisinkin sukuseuran seuraavana haasteena, millä kaiken tämän valmiiksi saadun, työtehtäviin joskin tuloksellisen sukututkimustyön jälkeen saadaan sukuseura pidettyä elinvoimaisena. Hallituksen palaverissa **Raimo Soininen** kertoi, että sukuseuraan kuuluu tällä het-

kellä 307 henkilöä. Seura ilman toimivia, aktiivisia ja jäsenmaksunsa suorittavia jäseniä näivetty. Luonnollinen poistuma pitää hyväksyä, mutta mitä muuta voidaan tehdä jäsenmäärän pitämisessä ja kartuttamisessa? Kuinka jatkamme sukututkimustoimintaa tai löydämme uusia ideoita sukuseuran jäsenten yhteisöllisyyttä edistäviin tapaamisiin ja muihin tarpeellisiin aktiviteetteihin? Ei riitä, että vain kerran kolmessa vuodessa kokoonnumme tapaamaan toisiamme ja kuulemaan, millaista antia sen kerran sukupäivillä on jäsenille tarjolla. Hallitus ilahtuisi suuresti kaikista aktiviteettiehdotuksista, joilla jäsenten yhteydenpitoa ja tapaamismahdollisuuksia lisättäisiin. Katseet tuleekin suunnata nuorempiin sukupolviin, joilta voisimme saada tuoreita ja raikkaita ehdotuksia virkistämään ja uudistamaan seuran toimintaa.

Kun tällainen nuorten joukko ei noin vain ole poimittavissa mistään rekisteristä, kunniapuheenjohtaja **Seppo Saarelainen** on jälleen ilmoittautunut mesenaatiksi ja tehnyt aloitteen nuorten ringin perustamisesta antaen lupauksen taloudelliseen tukeen.

Lehdessä on tarkemmat tiedot tästä aloitteesta, ja toivomme seuran jäsenten kannustavan omia nuoriaan lähtemään tähän nuorten ringin toimintaan. Myös jokainen meistä voi miettiä, kannustaako perheen nuorisoa lähtemään mukaan seuran toimintaan jo se, että annamme joululahjaksi täysi-ikäiselle nuorellemme sukuseuran ainajäsenyyden.

Hallitus päätti myös, ettei sukuseuralla ole tarvetta palka-

ta ulkopuolista ammattisukututkijaa, joka selvittäisi DNA-menetelmin Saarelaiten eri puolilta löytyvien sukujen keskinäisiä sukulaisuuksia. Hallitus katsoi, että Saarelaiten sukuseuran omat sukututkimukset on toteutettu niin luotettavasti ja riittävän laajalaisesti, ettei tarvetta tällä hetkellä ole. Kaiken lisäksi Olavi Martikaisella on työn alla tarkentavia tutkimuksia 1500- ja 1600-lukujen Oulunsuun Saarelaiten jälkeläisistä.

Kannustan sukuseuran jäseniä itsellisesti tilaamaan DNA-selvityksiä erityisesti isälinjan esim. Family Tree DNA-tutkimuksella sukulaisuuksien selvittämiseksi. Itse olen tilannut **MyHeritage** DNA-tutkimuksen, jolloin siinä tuli mukaan sekä isän suku Saarelaiset että äidin puolen suku Strengellit. Kaiken kaikkiaan lähiperheestä en ole toistaiseksi saanut yhtään kontaktia, sitä vastoin kyläkin 591 osumaa laajennetusta perheestä ja kaukaisista sukulaisista peräti 17 721 osumaa. Etenkin Strengellien puolella on nähtävästi DNA-tutkimuksia teetetty runsaasti, koska osumia on tullut aina Afrikan mantereelta asti.

Uskon, että mukaan liittyvät nuoret, innokkaat nettisurffaajat, löytävät meitä vanhempia ikäpolvia enemmän iloa uudenlaisen DNA-sukututkimuksen annista, kun kenttänä alkaa olla koko maailma.

Toivotan sukuseuralaisille perheineen rauhallista joulun aikaa ja sukututkimuksellisesti antoisaa uutta vuotta 2019.

Helsingissä

15. marraskuuta 2018.

*Kalevi Saarelainen
puheenjohtaja*

Tahvon tuutista

Vieras mies tuli Outokummussa taloon, jossa oli paikalla vain pikkupoika. Mies kysyi pojalta

- Missäs sinun isäsi on?
- Se on kaivoksella.
- Mitä se siellä tekee?
- Se käypi siellä eväitä syömässä.

***

Hyvin lihava nainen haki tietä laivasatamaan ja kysyi kaupan veräjän luona seisovalta Kallelta

- Pääseekö tuosta laivasatamaan?
- Eiköhän siitä pääse, menihän siitä äsken heinäkuor makin.

***

Kaksi kaverusta oli palai-lemassa ravintolasta ympäripäissään. He päättivät oikaista rautatietä pitkin. Oli talvi ja rautavierustalla paljon lunta. Kun oli vähän matkaa taivallettu, kaverukset huomasivat, että juna oli tulossa takaa päin. Miehet tihensivät askellustaan, mutta juna vain läheni. Lopulta toinen miehistä sanoi, että hypätään sivuun.

Toinen vastasi: Ei hitossa. Kun me emme pärjää sille tässä radalla, niin miten sinä luulet meidän pärjäävän sille umpi-
hangessa.

Hallituksen kuulumisia

Hallitus kokoontui 20. lokakuuta meillä Helsingin Tammisalossa isolla joukolla. Hallituksella on edessä kolmen vuoden jakso seuraaviin sukupäiviin 2021.

* hallitus luopui vanhasta käytännöstä jakautua työryhmiin, joten jokaiselta jäseneltä odotetaan aloitteellisuutta valmisteluun tuleviin asioihin

* hallituksen nuorin jäsen Mikko Malinen valittiin varapuheenjohtajaksi tehtäväänään sukuseuran kotisivun ja hallituksen WhatsApp- yhteydenpitosivuston kehittäminen ja ylläpito

* rahastonhoitajana ja jäsenrekisterin pitäjänä jatkaa kaudella Raimo Soininen ja Veijo Saarelainen sihteerinä vastaa Saarelaisten Sanomien toimittamisesta ja taitosta

* hallitus arvioi Kolin sukupäivien onnistumista palautteiden pohjalta, jolloin todettiin, että seuraavalla kerralla tulee supistaa sukupäivien ohjelmaosuuksia ja varata selvästi enemmän aikaa osallistujien keskinäiseen tutustumiseen ja käytäville keskusteluille

* hallitus totesi, että sukkokokouksen hyväksymä toimintasuunnitelma ja talousarvio ohjeellisesti sitoo toimintaamme

* hallitus kantaa osaltaan huolta jäsenkehityksestä. Tällä hetkellä meitä on 309, joista 124 ainaisjäseniä. Vuosijäsenmaksut tulee suorittaa tai kolmen laiminlyönnin jälkeen jäsen poistetaan jäsenrekisteristä

* hallitus otti kantaa sukututkija Ari Kolehmainen tarjoukseen sukututkimuksen jatkamisesta tukeutuen DNA -tutkimusmenetelmiin. Olavi Martikaisen tekemän analyysin perusteella sukuseura luopui DNA -tutkimusten tilaamisesta ja ulkopuolisen konsultin käyttämisestä. Sitä vastoin seuran jäsenet voivat itse tilata ns. isälinjan nojalla omat DNA: t, jolloin on todettavissa, millaisia yhteyksiä Saarelaisten sukujen välillä on;

* Olavi Martikainen raportoi, missä vaiheessa on haastattelujen saaminen Saarelaisten tarinat 2- kirjaan. Hallitus toivoi, että jäsenet suhtautuvat myönteisesti, jos kohdalle sattuu haastattelupyynnö. Samalla hallitus teki pari muutosta, joilla helpotetaan haastattelujen hankkimista. Mukaan otetaan sukuseuraan kuulumaton sukulaisuussuhteessa oleva henkilö. Toisaalta sallitaan jatkossa täysin omaehtoinen kirjoitus annetuista ohjeista riippumatta;

* hallitus oli saanut kunniapuheenjohtaja Seppo Saarelaiselta aloitteen hankkia kymmenen nuorta (18 – 30 v) jäsen ehdokkaaksi perustamaan nuorten ringi ja kehittämään sukuseuran toimintaa nuorten näkökulmasta. Seppo maksaa ensimmäisen vuoden jäsenmaksut. Aloitetta markkinoidaan kotisivulla ja lehden välityksellä.

Kalevi Saarelainen

KOLIN SUKUPÄIVÄT

Teksti ja kuvat:
Kalevi Saarelainen

Kolin luontokeskuksen auditorio oli Saarelaisten käytössä sukupäivien ajan.

Saarelaisten sukuseura juhli 28.7.2018 seitsemänsiä sukupäiviään Kolilla, Luontokeskus Ukossa. Mikä paikka olisikaan sopinut sukupäivien pitopaikaksi paremmin kuin Koli, olimmehan sukuseuran syntysijoilla ja satavuotiaan Suomen kansallismaisemissa. Eikä tämä suinkaan ollut ensimmäinen kokoontuminen Lieksassa, vaan peräti kolmas kerta, kuten totesin avatessani sukupäivät.

Kokouksen alussa noustiin ylös ja pidettiin hiljainen hetki edesmenneen hallituksen jäsen **Eino Saarelaisen** muistolle.

Kaikki arvokkaat juhlat aloitetaan musiikilla ja me panimme vielä paremmaksi, kun musiikkiesitykseen sisältyi sekä laulua että lausuntaa tunnelmaan sopivassa kalevalaisessa hengessä. Laulua kanteleen säestyksellä esitti **Silja Martikainen** ja lausuntaa **Tuulikki Halonen**. Esitys sisälsi myös

tanssia ja vähän tanssittamista-kin sekä Siljan huilulle sovitetun ja esitetyn Saarelaisten laulun ”*Hiihteli hankia harteava mies, jäänyt oli taaksensa koti-*

lies...”. laulattamisineen, johon yleisö lähti innolla mukaan, olihan laulua harjoiteltu jo kaksilla edellisillä sukupäivillä.

Silja Martikainen (kannel) ja Tuulikki Halonen.

Ilmari Martikainen opasti Saarelaisia sekä salissa että luonnossa Koli-tietämyksen lähteille.

Koli-tietoa huipulta

Ilmari Martikaiselta saimme jo etukäteen perusteellisen artikkelin ”Kolin kutsuva tarina” Saarelaisten Sanomissa julkaistavaksi. Kolilla hän piti sitten ihan live-esityksenä sukupäivien juhlaesityksen ”Koli ja sen kansallinen merkitys”. Kenellekään ei jäänyt esityksen jälkeen epäselväksi, miksi Koli on maan kuulu osa kansallismaisemaamme. Ilmari vei vielä kaikki halukkaat ennen risteilyä Kolin luontokierrokselle opastaen ansiokkaasti joukkoamme Ukko- ja Akka-Kolin kierroksella.

Esitelmän jälkeen ohjelmassa oli **Anita Saarelaisen** juontamana esitetty tallennefilmi näytelmästä ”Honka 40 vuotta”. Onneksi oli olemassa tämä valmis tallenne Anitan luovuttamana, koska näille sukupäiville ei uutta näytelmää suvun historiasta toteutettu.

Näköiskuvin turpakäräjille

Heikki Saarelainen oli kutsuttu puolestaan toimimaan

huutokaupan sujuvasanaaisena meklarina, kun Iisalmen Betonimestareilla vierailien kesäretkeläisten valamat betoniset naamiot huutokaupattiin sukuseuran jäsenille. Jäämme jännittyneinä odottamaan, millaisia näköiskuvia näistä naamioista syntyäkään seuraaville sukupäiville. Heikki muistuttikin, että eniten sukunäköä omaava ja parhaaksi äänestetty naamio palkitaan seuraavilla sukupäivillä.

Turpakärjäryhmien koostuminen jäi ajan puutteen vuoksi valitettavasti vain kahvituksen aikana tapahtuneeksi alustavien alueellisten ryhmien

Heikki Saarelainen

ideatapaamiseksi ja yhdys henkilön valinnaksi. Toivottavasti jo tämäkin sai jäseniä innostumaan alueellisten tapaamisten toteutuksesta?

Sukukokouksesta Pielisen laineille

Sukujuhlan ohjelmassa on aina tärkeässä roolissa virallinen **sukukokous**, jossa hyväksytään yhdistyslain ja seuran sääntöjen mukaisesti edellisen kauden toimintakertomus ja tilinpäätös sekä myönnetään hallitukselle tili- ja vastuuvapaus. Lisäksi valitaan uusi hallitus, toiminnantarkastajat ja heidän varamiehensä (tiedot valinnoista toisaalla lehdessä) sekä linjataan ja vahvistetaan tulevan kolmivuotiskauden toiminta- ja taloussuunnitelma. Kokousta johti perinteiseen juohevaan tapansa ensimmäinen kunniapuheenjohtaja

Seppo Saarelainen.

Hallituksessa paikkansa jättänyt, seuran varapuheenjohtaja **Raimo Saarelainen** palkittiin kokouksessa ansiokkaasta ja pitkäaikaisesta toiminnastaan seuran hyväksi seuran pöytästandaarilla ja nahkakantisella Saarelaisten kuvakirjalla. Myös **Leea Hiltunen, Leena Rauhala ja Osmo Turunen** huomioitiin heidän jättäessään hallituspaikkansa.

Kokouksen jälkeen katsottiin ”Mustarinta” -esittelyvideo johdattamaan halukkaat Ilmari Martikaisen opastamalle Kolin luontokierrokselle.

Sukuseuralaiset osallistivat varsin runsaslukuisesti sukupäivien huippenuksena järjestettyyn Pielisen risteilyyn. Osanottajat nauttivat lämpimästä, aurinkoisesta kesäillasta upeissa järvimaisemissa.

Tahvon tuutista

Kolme kaverusta oli juhla-
tuulella matkalla lähipubista
kotiin. Yksi neuvoi, että voitai-
siin vähän oikaista, jos mentäi-
siin osa matkasta junarataa pit-
kin. Kun oli kuljettu vähän
matkaa, alkoi toinen valittaa:

- Kovinpa ovat porrasas-
kelmat kaukana toisistaan.

Ensimmäinen alkoi myön-
nellä:

- Ja kaiteet saisivat olla
kyllä vähän ylempänä.

Kolmas kuitenkin lohdutti;

- Ei hätää. Äänestä päätel-
len hissi on tulossa.

***

Mäkisen auto simahti kes-
kelle tietä ja vaikka hän teki
mitä, auto ei suostunut start-
taamaan. Mäkinen kirosi kar-
keasti, kunnes paikalle saapui
paikkakunnan kirkkoherra.

- Älä kiroile vaan rukoile, kir-
konmies kehotti.

Mäkisen ei auttanut muu kuin
polvistua vanhan autonsa vie-
reen ja alkaa rukoilla. Sitten
hän meni yrittämään jälleen
starttia, ja kas ihmettä, se onnis-
tui. Pappikin ihmetteli silmät
ristissä eikä voinut olla tote-
amatta:

- No voi perhana, en olisi ikinä
uskonut!

Huhuu! Missä minä olen?

SAARELAISTEN TARINA 2

huutaa tarinoita, sillä vasta puolet kertomuksista eli tavoit-
teesta on saatu. Eikä tarvitse pitäytyä lehdessä ja pyynnöissä ollee-
seen rakenteeseen. Kertokaa elämän kohokohdista tai sattumuk-
sista, surukin kuuluu elämään. Ja nuoremmatkin, tempaiskaa
itsestänne ja suhteesta läheisiin ja muihin Saarelaisiin. Kerrotaan
toisillemme, suvun muille Saarelaisille, se lähentää suvun keski-
näistä yhteyttä. Tartu kynään.

Lähetä kertomus ja kuvasi (tai perhekuva) sukusi edustajalle
osoitteella

suku 1: Marjatta Törhönen, marjatta.torhonen@gmail.com, os.
Koulukatu 7, 75500 NURMES, puh. 040 829 4819

suku 2: Seija Saarelainen, seija.saarelainen1@luukku.com, os.
Eerontie 3 A 7, 81720 Lieksa, puh. 050 356 0815

suku 3: Kalevi Saarelainen, kalevi.saarelainen@herdesign.fi,
os. Ruonasalmentie 10 b as 3, 00830 Helsinki, puh. 0400 467 003

suku 4 ja 7: Olavi Martikainen, olavi.j.martikainen@gmail.com,
os. Ulappasaarentie 2 C 62, 00980 Helsinki, puh. 040 54 397 64

suku 6: Anita Saarelainen, anita.saarelainen@hotmail.com,
Muhosentie 9, 43500 Karstula, puh. 0400 599 090

suku 9: Heikki Saarelainen, heikki.j.saarelainen@gmail.com,
Vanha Ignaksentie 4 A, 02940 Espoo, puh. 0500 308 853

Tekijän puolesta Olavi

**Raimo Saarelainen toimi Kolin sukupäivilläkin sukukirjojen
esittelijänä.**

Äkkilähtö Kolin sukupäiville

Teksti: Marjatta Törhönen

Kuvat: Veijo S.

– Päätin lähteä mukaan Kolin sukutapahtumaan ex-tempore, kun se pidettiin ihan tuossa naapurissa eli Pielisen toisella rannalla, näin muistelee lieksalainen **Tero Kiiskinen** viimekesäistä reissuaan kansallismaisemaan sukulaisia tapaamaan.

– Kyllähän minä heti panin merkille, että taisin olla yksi porukan nuorimmista, vuonna 1986 syntynyt Kiiskinen jatkaa. Hän kertoo kuitenkin tottuneensa itseään iäkkäämpien seuraan, koska vietti lapsuudessaan paljon aikaa Vieikissä isovanhempiansa **Helga** ja **Veikko Kiiskisen** kanssa ja osallistui heidän mukanaan erilaisiin aikuisten ”kökkäjäisiin”.

Sukukokouksen tunnelmat Kiiskinen tiivisti lauseeksi: Sellaistahan se on – istutaan penkissä ja kuunnellaan! Hänen mielestään on hyvä, että asiat ja päätökset on valmisteltu etukäteen. Muutoin kokoukset venyisivät entisestäänkin, vaikka näin toimien kokouksen osallistujat eivät voi kovinkaan paljon vaikuttaa tehtyihin päätöksiin.

Kiiskinen kaipasi tapahtumaan myös vapaata keskustelua ja mahdollisuutta tutustua uusiinkin sukulaisiin. – Tietysti nuo oheisohjelmat, kuten opastettu kävelykierros Kolin maisemissa sekä risteily Pielisellä olisivat tarjonneet siihen mahdollisuuden. Minulle lieksalaisena nämä kohteet ovat kuitenkin

kin entuudestaan tuttuja. Lisäksi oli kiire takaisin kotiin, joten jätin väliin, Tero Kiiskinen kertoo.

Pankkialalla työskentelevä Kiiskinen on aktiivinen toimija

Ilmari Martikainen esittelemöi.

Seuraavien sukupäivien ”kisailuksi” myytiin betonivalokset maalattaviksi mahdollisimman koreiksi, Saarelaisen näköisiksi. Aikaa taideteosten viimeistelyyn on kolme vuotta.

Kolin kallioista ja maisemista kuultiin Ilmarilta monia mielenkiintoisia yksityiskohtia.

kotikaupungissaan. Kolmen pienen lapsen isä ehtii osallistua muun muassa kunnallispolitiikkaan. Hän on kaupunginvaltuutettu ja evankelis-luterilaisen seurakunnan kirkkovaltuuston puheenjohtaja. Harrastuksiin kuuluu lisäksi puutarhanhoito ja näytteleminen Lieksan teatterissa. Hän kerää kolikoita ja postimerkkejä ja harrastaa myös murrसानojen muistiin merkitsemistä. Ja kiinnostuksen kohteina ovat myös omat juuret, sukulaiset ja sukuseuran toiminta.

Miten sukuseuraan saataisiin sitten uusia, nuoria jäseniä? Tähän ei Tero Kiiskinenkään osannut antaa mitään viisasta neuvoa. – Ehkä se on niin, että omat juuret ja menneet sukupolvet alkavat useimmiten kiinnostaa vasta sitten, kun oma ikä ylittää viisikymppisen, hän pohdiskeli.

Sukukokouksen väliaikana kahvitarjoilu sujui auditorion yläaulassa jouhevasti.

Irtouitosta nippuihin

Muistoja Juankosken kanavan yläpuolelta

Tämä juttu Aappo Saarelaisesta perustuu Koillis-Savo-lehdessä 11.7.2002 olleeseen Hannu Holopaisen artikkeliin. (Jouko Saarelainen)

Juankosken kanavan kulta-ajat ovat liittyneet vahvasti vihreän kullan uittamiseen ja suunta on ollut tietenkin alajuoksun suuntaan. Nyt on menossa uusi aika ja kausi, kelluvaa valuuttaa koetetaan saada nousemaan yläjuoksun suuntaan valmistuneen uuden Juankosken kanavan kautta. Kuinka asiat olivat ennen uutta kanavaa? Siitä kertoilee Savon Uittoyhdistyksellä pitkään hinaajan kipparina toiminut, Varpaisjärven Itäkoskella v. 1929 syntynyt **Aappo Saarelainen**. Hän on ollut myös rakentamassa Juankosken kanavaa 1960-luvun taitteessa.

Cater-pillarin kuljettajana

Kanavatyöt käynnistyivät rakentamalla työpato Kellolahden sillan yläpuolelle. Se oli marraskuussa 1960. Kanavatyön teetätti Metsähallitus valtion varoin aliurakoitsijoilla ja työmaalla oli töissä arviolta 50 henkilöä.

Uittokanavan syvyydeksi muotoutui noin 2,5 m. Maasto oli rikkonaista kalliota ja se hankaloitti porareiden työskentelyä. Sen aikaiset kallioporat eivät tahtoneet upota hajalliseen kallioperään vaan juuttuivat kiinni syviin reikiin.

Viimeistelyvaiheessa kanavan toinen laita valettiin betonista ja toisessa laidassa oli 6x6 tuuman parrupilarit. Kanavaan asennettiin myös nippunosturit, jotka pystyivät nostamaan kaksi 18 000 kilon nippua kerrallaan, kertoo työmaalla Cater-

pillarin kuljettajana toiminut Saarelainen.

Vuotjärveltä Kallavedelle

Kanavatoissa on aikaisemmin menehtynyt runsaasti ihmisiä, niin nälkään kuin onnettomuuksiinkin. 1914 valmistuneen Varistaipaleen kanavatyömaalla menehtyi runsaasti väkeä.

- Juankosken työmaalla ei sattunut pahempia onnettomuuksia yhden talven kestäneiden rakennustöiden aikana, mutta kaksi vuotta aikaisemmin kanavatoihin liittyvässä Niskakosken kohdalla sattuneessa onnettomuudessa kuoli kolme miestä. Lautalta käsin tapahtuneessa räjäytystyössä ilmeisesti pora osui suutariksi jääneeseen panokseen ja se räjähti ikävin seurauksin.

Kanavan valmistuttua keväällä 1961 olin seuraamassa ensimmäistä puunippujen nostoa ja siihen päättyikin omalta osaltani puiden hinaaminen Vuotjärven puolella. Siitä siirryin hinaamaan puita alapuoliseen vesistöön Kallavedelle, Suvakselle, Juojärvelle, Iisalmen ja Heinäveden väylille ja uittosuunta oli Varkaus. Myös Vuotjärven puoleinen puiden uittotyö muuttui uuden kanavan myötä.

Muistoja Itäkoskelta

Olin kolmannella vuodella, kun muutimme Varpaisjärven Itäkoskelle. Isä pestattiin myläriksi kosken kupeella sijain-

Romulus-hinaaja Lastukosken laiturissa. Romulus toimii nykyisin Varkauden järvipelastusseuran aluksena.

Saarelaisten Sanomat

neeseen myllyyn. Siinä oli myös raamisaha. Muistan, kun tulimme koskelle veneellä. Minä istuin kokassa ja vieressä oli kissa vihulaissäkissä. Heti maihin päästyämme kissa hävisi. Se löytyi seuraavana päivänä entiseltä kotipaikalta seitsemän kilometrin päästä. Olipas osannut mennä takaisin.

Itäkosken myllyn vesiturbiinissa riitti puhtia ; samalla, kun mylly pyöri, voitiin sahata raamisahalla. Isä taisi saha-homman kokonaan, laitto sahan tällinkiin siis niin, että saatiin halutun paksuista sahataravaa ja terien teroitus tapahtui vesiturbiinikäyttöisellä smirgelillä.

Itäkoski oli myös vilkkaan puuntuittoreitin varrella. Puut tulivat jokia pitkin Kajaanin maalaiskunnan puolelta saakka, Laakajärveltä. Keväisin oli vilskettä, kun uittoporukat saapuivat. Ensimmäisen kerran olin palkkatyössä uitolalla 12-vuotiaana: juoksupoikana, kahvinkeitäjänä, vonkamiehenä. Kosken vieressä oli hyvä olla uitolalla, kun ei tarvinnut lähteä uittoporukoiden mukaan. Yh-

Aappo asui suurimman osan elämänsä Varpaisjärvellä ja Juankoskella. Nykyisin hän asuu Kuopiossa. Puoliso Tyyne kuoli keväällä 2018. Hänkin oli äitinsä puolelta Saarelaisten sukua.

den firman uiton mennessä ohi tuli uusi ja työt jatkuivat aivan kodin lähetyvillä. Joskus nousimme jokea ylöspäin Jyrkälle uittoporukoita vastaan. Uitto vaikutti myös kodin elämään, uittopomot – kympit – majoituivat ja ruokailivat meillä. Muut uittomiehet olivat omissa eväissään.

Yhtenä päivänä uitolle saapui poliisi tuoden sotaan käskylähtöjä miehille. Keksit ja uittohaat lensivät jokeen miesten lähtiessä. Uitolle jäi muutama vanhempi mies ja heidän opastuksellaan me poikien ja naisväen kanssa jatkoimme uittoa. Sota-ajalta jäi mieleen eräs erikoinen uittotouhu. Uitimme halkoja. Olin syytämässä niitä jokeen parina keväänä. Halot uitettiin Juankosken Pikkoniemelle.

Itäkoskelta puutavara jatkoi matkaa Korpijärven ja Syvärin kautta Lastukoskelle ja sieltä Vuotjärven poikki Juankoskelle. Osa puutavarasta jäi Kymin tehtaille, suurin osa jatkoi matkaansa irtouttuna uittoränniä myöten ohi Juankosken. Varsinainen puutavaran niputus tapahtui vasta Muuruvedellä. Siellä oli satoja miehiä töissä.

Kipparina liki kaikissa Kallaveden hinaajissa

Järviosuuksilla uitto tapahtui aluksi hevosen pyörittämän vorokin voimalla, hevosponttuunilla. Veneellä soudettiin ankkuri eteenpäin ja hevonen laitettiin kiertämään vorokkia. Myöhemmin tulivat hinaajat, enimmillään niitä oli Juankosken yläpuolisella järviolueella kolme.

Uittotouhuun tuli muutama vuoden tauko. 1940-luvun

lopulla olin töissä Helsingissä Marja-serkun houkuttelemana.

-Olin töissä rautateillä, mutta armeijan jälkeen uittohommat vetivät voiton ja palasin kotiseudulle. 1950-luvun ajan toimin hinaajien kipparina Vuotjärven yläpuolisella vesialueella, asuinpaikkakin oli aivan uittoreitin varrella, Korpisella. Puiden uitto tapahtui avouittona, koska puutavara oli irtonaista. Puulautta ympäröitiin puomeilla ja sitten hinaukseen. Olihan se aikalailla hupaa touhua puutavaralle. Osa puista hukkui ja etenkin myrskyllä puut karkasivat puomien alitse, suoltuivat.

Palvellessaan Savon Uittoyhdistystä Aappo kerkesi toimia lähes kaikissa Kallaveden alueen uiton hinaajissa kipparina. Eläkkeelle hän pääsi vuoden 1987 lopussa.

Sepon aloite:

Sinä 18 -30 -ikäinen nuori tartu asiaan ja ilmoittaudu jäsenehdokkaaksi Saarelaisten sukuseuraan perustettavaan nuorten ringiin kehittämään nuoren toimintamallia.

Seppo Saarelainen maksaa kymmenelle (10) hallituksen ringiin nimeämälle nuorelle ensimmäisen vuoden jäsenmaksun ja tulosten perusteella jopa toisenkin vuoden.

Nämä jäsenmaksut hyvitetään ainaisjäsenmaksustasi, jos niin haluat sitoutua.

Ilmoittaudu pikaisesti sähköpostilla jäsenehdokkaaksi vapaamuotoisella hakemuksella henkilö- ja yhteystietoinesi:

kalevi.saarelainen@herdesign.fi

Hallituksen uusi jäsen
esittäytyy

Mikko Malinen

Synnyin Helsingissä 23.7. 1969. Olen Saarelaisten sukua 4. Isoäitini oli **Eeva Esteri Malinen** os. Saarelainen. Muistikuvani hänestä ovat lähinnä valokuvien varassa, sillä hän kuoli ollessani kolmivuotias. Hänen isänsä oli **Mikko Saarelainen**, jonka kuva on Saarelaisten sukukirja 1:n kantena. Vanhempani ovat **Olavi ja Outi Malinen**, Olavi on Esterin poika. Minulla on myös sisko **Pauliina**, joka asuu Lontoossa. Hänellä on koulua käyvä poika **Leonardo**.

Perheeni asui siis syntyesäni Helsingissä, jossa aloitin myös kouluni. Noin kymmenvuotiaana olimme puolitoista vuotta ulkomailla, jonka jälkeen pian muutimme Espoon Tapiolaan. Tapiolan vuodet ovat hyvin jääneet mieleeni, asuin siellä lähes kolmekymmentä vuotta. Olin hyvä koulussa, kirjoitin ylioppilaaksi Etelä-Tapiolan lukiosta arvosanoina viisi laudaturia. Erityisesti matemaattiset aineet kiinnostivat.

Aloitin opiskelut Teknillisen korkeakoulun, nykyinen Aalto-yliopisto, sähkötekniikan osastolla. Opiskelujen alkuaikaan perustin myös korkeakoulujen valmennusmateriaaleja myyvän yrityksen. Se vei aikaani paljon, ja opiskelut jäivät toistaiseksi taka-alalle. Jälkikäteen ajateltuna "onnekki" yrityksellä alkoi noin kym-

Saarelaisten Sanomat

menen vuoden toiminnan jälkeen mennä huonosti, ja jouduin lopettamaan sen. Tämä mahdollisti paluun opiskeluihin, ja valmistuin diplomi-insinööriksi vuonna 2009.

Jatko-opinnot kiinnostivat kovasti, ja samana vuonna sain tutkijan paikan silloisesta Joensuun yliopistosta, josta pian tuli Itä-Suomen yliopisto. Tutkimusalana oli tietojenkäsittelytiede. Muutin Joensuuhun, mikä oli helppoa, kun sukulaisia asui täällä. Erityisesti olin tekemisissä tätini **Anna-Liisa Malisen**, Esterin tytär, kanssa.

Tein tutkimusta ahkerasti, ja väittelin tohtoriksi 2015 tiedon ryhmittelystä eli klusteroinnista. Vastaväittäjäni oli hyvin kriittinen, mutta osasin asiaini ja pystyin vastaamaan hänelle. Laitoksellamme puhutaan vieläkin tuosta väitöksestä tiukimpana mitä on ollut. Sen jälkeen olen jatkanut tutkimustyötä määräraikaisissa työsuhteissa yliopistolla. Työuraani on vielä paljon jäljellä, ja mi-

nulla on tuntuma, että tulen jatkamaan tutkimuksen parissa.

Olen innokas talviuimari, ja olen osallistunut myös lajin SM- ja MM-kisoihin. Paras tulokseni on SM-pronssimitali 4x25m viestiuinnista vuodelta 2017.

Minulla on ollut sama naisystävä jo 26 vuotta. Nykyään lähinnä harvakseltaan soittellemme, koska asumme eri paikkakunnilla.

Vanhempani Olavi ja Outi muuttivat toukokuussa Espoosta Nivan tilalle Joensuun Hammaslahteen. Olemme siis palanneet seudulle, missä jo isovanhempani vaikuttivat ja missä Malisten ja Saarelaisten sukujen kantaisät ovat asuneet.

Hallituksessa tulen vaikuttamaan erikoisosaamiseni mukaisesti erityisesti it-asioihin. Olen sukuseuran web-sivujen ylläpitäjä. Olemme myös valmistelemassa hallitukselle sähköistä kommunikointialustaa, jolloin osa sen kokouksista voitaisiin pitää etänä.

Eino Saarelainen (31.7.1922 – 14.6.2018) in memorial

Heikki Saarelainen

Ajasta ikuisuuteen

Tuli tieto, että Martti Tahvanainen, s. 21.09.1934, on joulukuun alussa poistunut keskuudestamme. Sukututkija Martti on tutkinut ja tehnyt kirjat Noljakan Tahvanaisista, Kalliolahden Saarelaisista ja Tobias Martikaisen jälkeläisistä. Syy näin monipuoliseen sukujen tutkimiseen on se, että hänen vaimonsa Anja oli o.s. Martikainen, mumminsa Aune o.s. Kalliolahden Saarelaisia ja itse sattuu olemaan isänsä Saulin peruja Tahvanaisia.. OM

Martti T. (Saarelaisten sukukirja 2, suku 2, taulu 297)

Eino syntyi Pekka ja Olga Saarelaisen 11-lapsisen perheen neljänneksi nuorimpana. Nuorin sisar Elsa asuu vielä Varpaisjärvellä palvelutalossa. Lapsuusaika oli varallisuuden puolesta niukkaa, mutta varsinaista nälkää perheessä ei koskaan nähty. Työnteko opittiin jo pienenä, eikä palkkakaan ollut aina kaksinen verrattuna työn raskauteen.

Tarinoita näiltä ajoilta löytyy isän itse PC:llä kirjoittamista kahdesta omakustanteisesta muistelmakirjasta, joihin voi tutustua ainakin Varpaisjärven kirjastossa. Osa kirjoituksista on julkaistu myös Saarelaisten sukuseuran tarinakirjassa.

Nuorukaisena isä joutui mukaan jatkosotaan, joka jäi lähtemättömästi hänen mieleensä. Näistäkin kokemuksista voimme lukea hänen kirjoitetaan. Vasta lasten muutettua pois kotoa, isä alkoi aktiivisesti ottaa osaa veteraanitoimintaan, jossa hän oli mukana kuolemaansa asti. Neljäpäiväinen matka **Sarre Heikin** hautajaisiin Ivaloon on hieno osoitus aktiivisuudesta.

Autot ja ajaminen olivat hänelle tärkeitä asioita alkaen siitä, kun hän pikkupoikana ajoi kylän ensimmäisen auton päinmäntyä Syrjämäen rinteessä, päättyen viimesyksyiseen katasustusmatkaan, jolloin ylinopeutta ajettuaan joutui poliisin pysäyttämäksi. Ensimmäisestä ajosta rangaistus oli selkäsau-

na, viimeisestä yli 400 €:n sakot ja kortti pois.

Isä toimi sodan jälkeen aluksi autokuskina kotipitäjässä, mutta jonkin aikaa myös Helsingissä toimittaen lihasavustamolta lihaa kauppoihin. Kun isä oli huomauttanut savustukseen menevän lihan olevan hieman mynnähtänyttä, kuvaa sen aikaisesta elintarvikehygieniasta hyvin savustamon omistajan lausahdus: ”Laitetaan siihen tuplasavut”. Pian isä hankki ensimmäisen autonsa ja aloitti ammattiautoilijan uran, jota jatkoi 70-vuotiaaksi, eli niin kauan kuin laki salli.

Kuopiosta löytyi kauppaapulainen **Maija Rissanen**, jonka kanssa häitä tanssittiin Tapaninpäivänä 1950 Annin kahvilassa. Äidillämme oli ollut Kuopiossa poikakaveri, jolla oli kanootti. Kun myöhemmin ostimme veljeni kanssa kanootin serkkupojilta, äiti kertoi kanootista. Kun kysyimme, miksi hän ei ottanut häntä miehekseen, äiti tuumi, että sitten tuli kotipitäjän poika, jolla oli auto!

Nuoripari hankki isän **Otto-veljeltä** Varpasen rannasta keittiön ja yhden kammarin mökin ja rakensi vielä rantaan saunan, joka pystytettiin **Pekka-ukin** ehdotuksesta kylän venevalkaman alueelle, vesijättömaalle. Vasta jokunen vuosi sitten rantakaista lunastettiin omaksi. Toisenkin tontille saa siis rakentaa! Pienessä mökissä syntyivät kaikki neljä lasta kä-

Saarelaisten Sanomat

tilö **Toini Valkosen** avustuksella. Tarina kertoo, että kätilönhakuuntuliainaniinkiire, ettei isä ehtinyt soittaa puhelimella vaan hän juosta hilpasi parin sadan metrin matkan Töllille kätilöä hakemaan. Taloa laajennettiin vuonna 1960, kun koko lapsikatras oli jo maailmassa.

Isä ajoi taksia ja koululaiskuljetuksia äidin ollessa töissä kunnantöimistössä sillä aikaa kun me lapset vietimme aikaa enemmän tai vähemmän keskenämme rannassa. Jonkin aikaa toki Irja-täti oli lapsenlukkana olessamme kaikki alle kouluikäisiä.

Kesäisin teimme aina noin viikonmittaisen kesälomareisun eri puolille Suomea. Isä halusi näyttää meille kaikki silloiset n. 50 kaupunkia. Kun tultiin uuteen kaupunkiin, äiti osti torilta mansikoita ja isä poltti pilliklubin. Kun tupakka oli poltettu, isä polkaisi tumpin jalallaan sammuksiin ja tokaisi, että eiköhän tämä kaupunki ole nähty. Ja matka jatkui. Silti muutama kaupunki jäi näkemättä! Isä oli ylpeä siitä, että sai koulutettua kaikki lapset ylioppilaisiksi. Vähitellen lapset varttuivat, muuttivat pois kotoa ja valmistuivat ammatteihin.

Syntyi lapsenlapsia, joiden kesäiset viikkojenkin mittaiset vierailut mummon ja ukin luona toivat vaihtelua arkisiin työrutiineihin. Vierailuliikenne oli vilkasta myös toisinpäin. Mummo ja ukki pääsivät tapaamaan lapsia ja lapsenlapsia niin maitse, meritse kuin ilmaitsekin. Näitä tapaamisia on ikuistettu lukuisiin valokuvakansioihin, joista itsekukin voimme muistella yhteisiä hetkiä.

Äitimme kuolema syksyllä 1991 tuli meille kaikille täytenä yllätyksenä. Isä toipui menetyksestä pian, eikä aikaakaan, kun hänen elämänsä tuli uusia aktiviteetteja ja tuttavuuksia. Äidin haudalla käydessään hän tutki suvun hautakiviä ja sai siitä ajatuksen koota omien isovanhempiensa jälkeläisten sukupuun. Se toteutettiin kutsumalla koolle Palonurmeen kaikki tiedossa olevat serkukset ja sen sukukokouksen aikana kerättiin tiedot lähes kaikista sukuhaaran jäsenistä.

Kun Saarelaisten sukuseura perustettiin vuonna 2000, isä otti aktiivisesti osaa seuran toimintaan ilmoittautumalla itse mukaan seuran ensimmäiseen hallitukseen oman sukuhaaran edustajana. Seuran toiminta, sen sukututkimus- ja julkaisutoiminta toivat kokonaan uuden ulottuvuuden leskimiehen elämään.

Varpaisjärven seurakunnan järjestämät tasavuotia täyttäneiden kahvikutsut v. 2002 toivat yhteen kaksi rippikoulukaveria, jotka olivat eläneet omilla tahoillaan koko ikänsä Varpaisjärvellä. **Helga** oli ollut korpijärväläisenä aikanaan kortterissa isän kotona rippikouluajan ja yhdessä oli käyty ongellakin harjun toisella puolella Pitkänlammen rannassa.

Meille Helga esiteltiin isän 80-vuotissyntymäpäivillä 2002. ”Sieltähän se minun entinen tyttöystävä tulee”, ilmoitti isä, kun Helga astui sisään seurakuntasaliin. Kahden ikäihmisen yhteiselo alkoi pikkuhiljaa ja Helgan polkupyörä nähtiin seisomassa eteisen nurkan takana yhä useammin.

Isä hoiti talonmiehen töitä. Polttopuiden teko puulämmit-

teiseen taloon oli suururakka, jonka isä hoiti lähes viime vuosiinsa asti. Vasta kesällä 2015 taloon asennettiin maalämpöpumppu. Helga kävi kutomassa käsityöasemalla. Vä-lillä Helga leikkeli keittiössä matonkuteita ja isä luki sanomalehteä, joskus ääneenkin. Helgan sanojen mukaan ruokahuolto pelasi aluksi hyvin, mutta alkoi pikkuhiljaa hiipua, kun hän palasi päivittäiseltä työmaaltaan kutomasta.

Kaikki jälkeläiset kokoon-tuivat edelleen usein yhteen viettämään rannassa jouluja, syntymäpäiviä ja muita yhteisiä juhlia. Niiden joukossa ensimmäisen lapsenlapsenlapsen **Niklaksen** ristiäiset Varpasen rannassa kesällä 2011. Kirkkoherra **Olli Kortelainen** toimitti koko kastekaavan sekä suomeksi että saksaksi.

Varsinainen kruunu isälle ja Helgalle oli vuonna 2015 saatu kutsu presidentinlinnaan itsenäisyyspäivän vastaanotolle. Molemmat seisoivat ryhdikkäinä kättelemässä presidenttiparia isän lausuessa asiaan kuuluvan ”Hyvää itsenäisyyspäivää”-tervehdyksen asemasta ”Terveisiä Varpaisjärveltä”. Vaikka TV-lähetyksessä ei ääni kuulunutkaan, huulilta tervehdyksen saattoi lukea.

Kiitokseksi itsenäisyytensä menettäneen pitäjän mainitsemisesta luvattiin Varpaisjärven Esson baarissa isälle ilmaiset kahvit loppuelämäkseen. Päivittäin isä kävi lukemassa iisalmelaisen ja juomassa kahvinsa, ensin autolla ja viimeisen vajaan vuoden sähkömopolla.

Nyt ne ilmaiskahvit on sitten nautittu. Turvallista matkaa!

Sukuseuran korut

Sukuseuran nimikkokorut on suunnitellut ja valmistanut korutaiteilija Heta Anderson hallituksen hyväksymien mallien pohjalta. Korut valmistetaan sterling-hopeasta käsityönä ja virallisesti leimattuina. Koruja valmistetaan tilaus-työnä myös keltakullasta.

1. Saari-pinssi á 36€

2. S-riipus á 65€

3. S-korvakoukut á 110€

4. S-tappikorvakorut á 110€

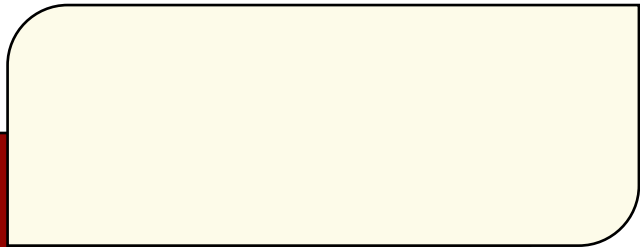

5. Saari-kalvosinnapit á 125€

6. Saari-solmioneula á 115€

Koruja voi tilata Kalevi Saarelaiselta
osoite: Ruonasalmentie 10 b, 00830 Helsinki
puh. 0400 467 003 E-mail: kalevi.saarelainen(at)herdesign.fi

Saarelainen lahjavihje:

*Kuvakirja
*Sukukirja

Tilaukset:
Veijo Saarelainen, p. 0400 913 585

Hyvää ja rauhallista joulua ja Uutta Vuotta Saarelaisille.

HUOM! Merkitse tilisiirtoon tarkka osoitteesi!

Saajan tilinumero	FI46 5600 0520 2536 52		TILISIIRTO GIRERING	
Saaja Mottagare	Saarelaisten sukuseura ry		☐ Jäsenmaksu v. 2018 ja 2019 (30e/hlö) ☐ Jäsenmaksu v. 2019 (15e/hlö) ☐ Ainaisjäsenmaksu (150e/hlö)	
Maksaja Betalare			Nimi: _____ Osoite: _____ _____	
Allekirjoitus Underskrift	_____		☐ Lahjoitus	
Tiilitä nro Från konto nr	F I	Eräpäivä Förf.dag	_____	EUR